

Vlaams
Parlement

stuk **1333** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 26 oktober 2011 (2011-2012)

Beleidsbrief

Armoedebestrijding

Beleidsprioriteiten 2011-2012

ingediend door mevrouw Ingrid Lieten,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen,
Media en Armoedebestrijding

Beleidsbrief Armoedebestrijding 2012

Armoede uitsluiten, armen insluiten

Ingediend door mevr. Ingrid Lieten, coördinerend minister
Armoedebestrijding

INHOUD

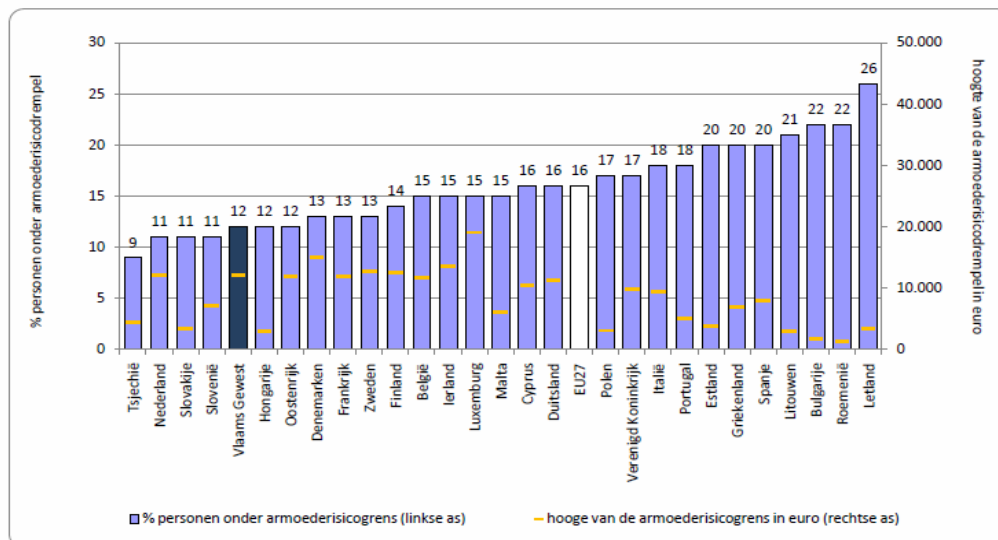
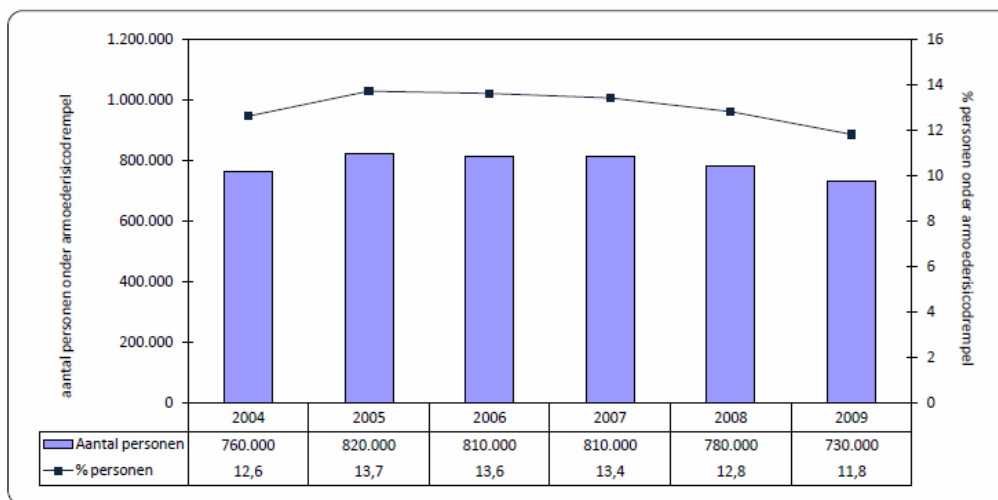
Inleiding.....	5
1. De overheid kiest expliciet voor een samenhangende strategie van armoede op lange termijn	12
1.1. Permanent armoedeoverleg	12
1.1.1. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding	12
1.1.2. Horizontaal permanent armoedeoverleg.....	12
1.1.3. Verticaal permanent armoedeoverleg	14
1.2. De strijd tegen armoede is een zaak van iedereen	16
1.2.1. Europa	16
1.2.2. Interfederaal samenwerking / Interministeriële Conferentie Sociale Integratie en Sociale Economie	18
1.2.3. Samenwerkingsakkoord betreffende de bestending van het armoedebeleid.....	19
1.2.4. Nationaal actieplan sociale insluiting.....	20
1.2.5. Brussel	20
2. Kennis over armoede blijven verzamelen.....	21
2.1. Armoedetoets	21
2.2. Onderzoek en kennisverzameling.....	21
3. Diverse actoren vormen beleidsnetwerken.....	24
3.1. Stakeholders van het beleid	24
4. Kennis over armoede breed verspreiden	25
4.1. Kennisverspreiding en sensibilisering.....	25
4.2. Informatie en communicatie	25
Lexicon	27
Bijlage 1. Overzicht beleidsopties en intenties	28
Bijlage 2. Regelgevingsagenda	30
Bijlage 3. Overzicht moties en resoluties	31

Inleiding

*“Niet gemakkelijk werken zij er zich bovenop, aan wier talenten armoede in de weg staat”
Juvenalis*

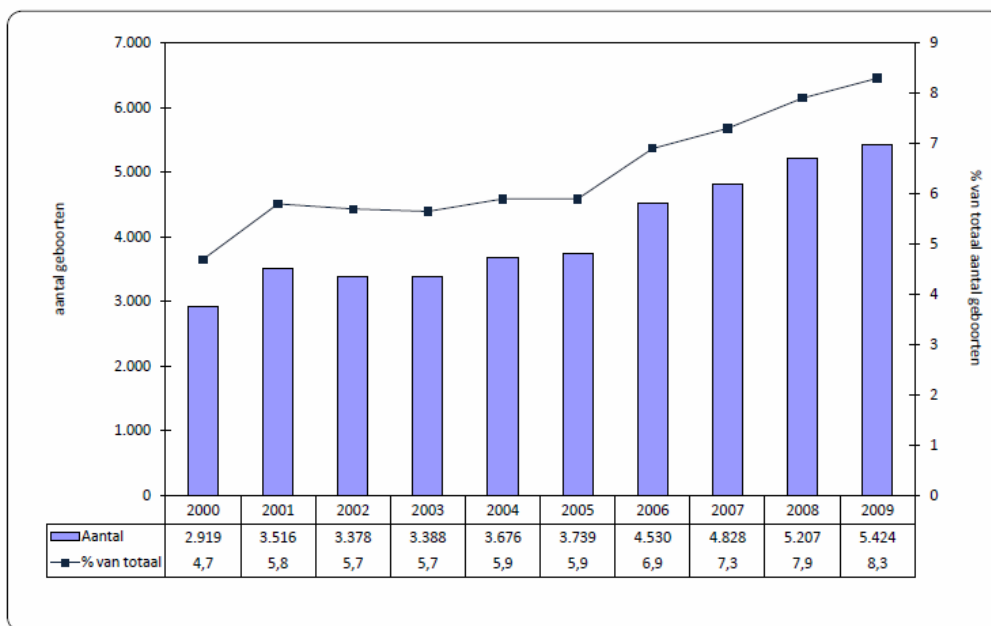
In België leeft 15% van de bevolking in een gezin dat moet rondkomen met een inkomen onder de nationale armoedegrens. In de landen van de Europese Unie (EU) gaat het gemiddeld om 16% van de bevolking. In Vlaanderen leeft 12% van de bevolking onder de regionale armoedegrens (730.000 mensen). Vooral personen in een eenoudergezin, alleenstaanden, ouderen, laaggeschoolden, niet-actieven en personen in gezinnen waar niet of nauwelijks wordt gewerkt, huurders en niet-EU-burgers lopen een hoger risico om onder de armoedegrens te vallen.

Dit zijn onaanvaardbare cijfers.

Het Vlaams regeerakkoord “Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden” stelt dat intensieve armoedebestrijding een topprioriteit is van de Vlaamse Regering, die wil inzetten op een vernieuwende, duurzame en warme samenleving. De Vlaamse samenleving moet een solidaire samenleving zijn, ook wanneer de budgettaire middelen schaars zijn. Het toekomstproject Vlaanderen in Actie (ViA) geeft de ontwikkeling van de samenleving tot een sociale en solidaire topregio een volwaardige plaats. In het Pact 2020, waarin de Vlaamse Overheid samen met de sociale partners en het georganiseerde middenveld de concrete doelstellingen voor ViA vastlegde, staat onder meer vermeld: “in 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ... Die inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede en het feit dat elk gezin een inkomen heeft dat boven de armoederisicodrempel ligt.” Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en het Actieprogramma Kinderarmoede moeten helpen om die doelstellingen te bereiken.

Conclusie van het Voortgangsrappport 2010 – 2011 van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, waar de Vlaamse Regering op 25 maart 2011 haar goedkeuring aan hechtte, was dat ondanks het feit dat bijna alle acties uit het plan intussen werden opgestart, er slechts een heel klein deel van de acties als afgerond beschouwd konden worden. Slechts weinig fiches verschaften voldoende duidelijkheid over concrete stappen, timing, budgetten en meetinstrumenten. Nochtans toont onze nieuwe Vlaamse armoedemonitor duidelijk aan dat extra inspanningen absoluut noodzakelijk zijn. De meest recente cijfers tonen bovendien de nood aan om te focussen op bepaalde doelgroepen. De cijfers inzake kinderarmoede zijn immers nog schrijnender. Ook al doen we het in Europees verband niet zo slecht (samen met de Deense en Sloveense kindjes scoren we het best), de eigen kansarmoede-index van Kind en Gezin toont aan dat het aantal kinderen dat geboren wordt in kansarme gezinnen sterk toeneemt (van 4,7% in 2000 naar 8,3% in 2009 (zie kader hieronder)). Rekening houdende met de cijfers en op basis van de bevindingen uit voorgenoemde rapportages werd duidelijk dat een versnelling en verdieping van de uitvoering van het armoedebeleid zich opdrong.

De context waarbinnen het huidige Vlaamse armoedebeleid wordt gevoerd, is anders dan die in de vorige regeerperiodes. De verantwoordelijkheid voor de coördinatie van dit beleid ligt nu bij een viceminister-president. Op die manier kan meer aandacht worden besteed aan het stevig instrumentarium en de uitgewerkte procedures die nodig zijn om tot een samenhangend en doelmatig Vlaams armoedebeleid te komen en dat te verankeren. Armoede is immers een netwerk van sociale uitsluiting op heel wat domeinen van het maatschappelijke leven. In heel wat gezinnen, die leven in armoede zijn heel wat hulpverlenings- en dienstverleningsinstanties betrokken, elk met een eigen doelstelling en missie. Elke instantie heeft zijn eigen doelstelling en visie om armoede het hoofd te bieden. Ook ieder beleidsdomein formuleert acties en projecten om aan de slag te gaan met burgers, cliënten, werkzoekenden in armoede. Het zijn allemaal stappen in de goede richting, maar een geïntegreerd beleid vraagt nu net 'iets' meer. We weten dat armoede een kluwen is en dat ene domein (bijvoorbeeld slechte huisvesting) interfereert met het andere (bijvoorbeeld slechte gezondheidstoestand). In het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding geven we op verschillende plaatsen aan op welke wijze Vlaanderen wil samenwerken met andere beleidsniveaus, maar ook met andere actoren (middenveldorganisaties, hulp- en dienstverleners, bedrijfsleven, onderzoekers) en niet in het minst met mensen in armoede en hun organisaties zelf. Uiteraard zal het drukken van de armoedecijfers niet alleen een zaak van de Vlaamse Regering zijn. Ook op het federale vlak moeten belangrijke maatregelen genomen worden. Dit zal het onderwerp uitmaken van de zopas op mijn initiatief opgerichte Werkgroep Armoedebestrijding binnen de IMC Maatschappelijke Integratie. Ook op lokaal vlak kunnen heel wat initiatieven genomen worden. In het zopas goedgekeurde Witboek Interne Staatshervorming is een rol weggelegd voor de steden en gemeenten in het uitrollen van lokale armoedeplannen.

Zowel vanuit het maatschappelijk middenveld (de SERV partners) als vanuit het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen (het VNVWAN) en vanuit het Vlaams Parlement werd er aangedrongen op het stellen van *prioriteiten* binnen het Vlaams Armoedebestrijdingsbeleid. Ik heb dan ook een nieuwe nota voorgelegd aan de Regering om tot een versnelling en verdieping van het VAPA te komen, en dit op basis van een reeks bilaterale overlegmomenten met alle collega's. Op 29 april 2011 gaf de Vlaamse Regering groen licht aan de prioriteiten die naar voor geschoven werden en waarover grote eensgezindheid onder de actoren bestond. Meteen werd ook de focus op kinderarmoede gelanceerd.

De prioriteiten die bij deze beslissing werden vooropgesteld zijn stuk voor stuk van groot belang voor een menswaardig bestaan van mensen die in armoede leven. Dit wil evenwel geenszins zeggen dat de andere VAPA-maatregelen zomaar opzij worden geschoven, integendeel. Deze prioriteiten zijn:

- 1) De armoedetoets die een performantere regelgeving moet mogelijk maken. Een regelgeving die geen doelgroepen, zoals mensen in armoede, uitsluit en als doel voorop stelt elke regeringsmaatregel vooraf te toetsen op de mogelijke impact op armoede.
- 2) De automatische toekenning van rechten die moet vermijden dat mensen hun rechten mislopen omdat ze er niet van op de hoogte zijn of omdat de administratieve rompslomp te ingewikkeld is. Hier kunnen we meegeven dat mijn collega bevoegd voor sociale huisvesting reeds een stap in de goede richting heeft gezet door de implementatie van een automatische huursubsidie. Anderzijds is mijn collega bevoegd voor onderwijs bezig met het op punt stellen van een automatische toekenning van de schooltoelagen tegen 2014. Dit laatste dossier kan een belangrijke mijlpaal worden voor mensen in armoede.
- 3) De versterking en uitbreiding van de Wijkgezondheidscentra moet er toe leiden dat de gezondheidskloof wordt weggewerkt. Mensen in armoede worden nog vaak met verschillende drempels geconfronteerd die ervoor zorgen dat ze nodige gezondheidszorgen uitstellen of zelfs niet opnemen. De wijkgezondheidscentra kunnen omwille van hun specifieke methodiek en laagdrempeligheid hier een antwoord op bieden.

4) Het stimuleren van netwerkvorming bij hulpverleners is belangrijk teneinde versnippering tegen te gaan en daadwerkelijk werk te maken van een dienstverlening waarin de cliënt (en z'n gezin) centraal staat. Immers een integraal en participatief armoedebestrijdingsbeleid kan pas effectief zijn indien er samengewerkt wordt over bestaande grenzen heen.

5) De kostenbeheersing in het secundair onderwijs is belangrijk teneinde de bestaande financiële drempels binnen het secundair onderwijs weg te werken. Enkel op deze manier kan men daadwerkelijk werk maken van een onderwijsstructuur waarin alle kinderen en jongeren de nodige kansen krijgen tot ontplooiing en ontwikkeling.

6) De armoedekennis bij opleidingsverstrekkers dient versterkt te worden teneinde deze belangrijke groep te sensibiliseren rond de impact en het voorkomen van armoede. Overal waar opleidingsverstrekkers in contact kunnen komen met mensen in armoede zoals bij stages, opleidingen en nascholingen moeten zij in staat zijn om op een correcte manier hierop te anticiperen.

7) Het valoriseren van onderzoek over armoede is van groot belang teneinde een wetenschappelijke onderbouwd beleid te kunnen voeren. Enkel op deze manier kunnen we werk maken van een efficiënt beleid dat rekening houdt met de achterliggende processen die leiden tot armoede en sociale uitsluiting. Cruciaal hierbij zijn coördinatie en afstemming van de kennis en informatie over armoede en van de instrumenten die ter beschikking staan van het beleid.

8) De realisatie van een voldoende kwalitatief toegankelijk aanbod van schuldhulpverlening is rekening houdende met de bestaande schuldlast en –overlast noodzakelijk. Het is belangrijk dat mensen met een schuldenproblematiek toegang hebben tot kwalitatieve schuldbemiddeling en dat zij hiervoor terecht kunnen bij de bestaande erkende diensten zonder eerst geruime tijd op een wachtlijst verzeild te raken.

9) De realisatie van een substantiële automatische huursubsidie om zo tegemoet te komen aan de noden van mensen met een zeer laag inkomen die te lang op de wachtlijst voor een sociale woning moeten staan.

10) Het realiseren van een duurzame toeleiding naar de arbeidsmarkt, aandacht voor arbeidszorg, de structurele verankering van werk-welzijnstrajecten, meer jobs in buurtontwikkelingsdiensten en het wegwerken van werkloosheidsvallen. Het is reeds genoegzaam bewezen dat werk dé hefboom bij uitstek vormt om niet in situaties van armoede terecht te komen. Derhalve is het van cruciaal belang dat er structureel werk wordt gemaakt van een kwalitatieve en duurzame tewerkstelling voor mensen in armoede. Hierbij zal er verhoogde aandacht geschonken worden aan gezinnen waar niemand werkt.

11) Het realiseren van een Vlaamse Vrijtijdskaart is belangrijk om een niet-stigmatiserend en aantrekkelijk kader voor de vrijetijdsbesteding van elke Vlaming te creëren. Mijn collega bevoegd voor cultuur streeft zo op actieve wijze aan de sociale inclusie van mensen in armoede te werken en aan de verhoging van de maatschappelijke participatie van deze kwetsbare doelgroep.

12) Aandacht voor gekleurde armoede is eveneens een belangrijke maatregel ingegeven door het verhoogd armoederisico waarmee mensen van allochtone origine worden geconfronteerd. Zij worden bovendien geconfronteerd met nog een aantal andere drempels, zoals de taalbarrière, waardoor verhoogde aandacht aangewezen is.

13) De strijd tegen kinderarmoede wordt voorop gesteld. Rekening houdende met de doelstellingen uit Pact2020 die een halvering van het aantal kinderen geboren in kansarme gezinnen vooropstelt en daartegenover de kansarmoede-index van Kind en Gezin die significant blijft stijgen, lijkt een focus op deze doelgroep meer dan nodig. Bovendien is deze keuze ook ingegeven vanuit de vaststelling dat het doorbreken van de vicieuze cirkel van generatiearmoede het meest kans op slagen heeft wanneer men er zo vroeg mogelijk aan begint.

Kinderarmoede

Naast de ambitie om de structurele, reeds aanwezige armoede te bestrijden heb ik het afgelopen jaar het accent gelegd op de bestrijding van kinderarmoede. Ik heb hiervoor ook bij de diverse beleidsactoren en – niveaus de nodige aandacht gevraagd.

Om het beleid inzake de aanpak van kinderarmoede en dan vooral in de aanpak van de armoede bij kinderen tussen 0 en 3 jaar een nieuwe impuls te geven, heb ik op 24 maart 2011 een ViA-rondetafel over dit thema georganiseerd. Er werden 4 actiethema's, die van groot belang zijn voor kinderen in deze leeftijdscategorie, besproken, nl. kwaliteitsvolle gezinsondersteuning, toegankelijkheid van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen, toeleiding naar het kleuteronderwijs en tot slot aangepaste leefomgeving. Op de zitting van deze rondetafelconferentie Kinderarmoede werd over deze thema's in dialoog gegaan met mensen in armoede zelf, met het brede middenveld en met beleidsmakers op Vlaams en lokaal niveau. Dat leidde tot een verzameling van ideeën, mogelijke acties en goede praktijken voor de 4 actiethema's. De rondetafelconferentie heeft zich noodgedwongen op slechts enkele concrete domeinen gefocust. Voor een doeltreffende aanpak van de problematiek dient ook gekeken te worden naar andere elementen zoals bijvoorbeeld het inkomen en de arbeidssituatie van de ouders. Kinderarmoede en de aanpak ervan kan immers niet los gezien worden van de armoedesituatie en de aanpak ervan bij de gezinnen waarin deze kinderen leven.

Uit de rondetafelconferentie blijkt ook dat werken met ouders en kinderen tussen 0 en 3 jaar op een kleinschalige, laagdrempelige manier enorm rendeert, zowel om de ouders in hun taak als opvoeder te versterken als om de kinderen in hun emotionele, sociale en cognitieve ontwikkeling te ondersteunen. Dit wordt bevestigd door recente literatuur en recent onderzoek over kinderarmoede.

In dit kader zet ik dan ook mijn schouders onder de oproep 'versterking of uitbreiding van de integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en activering'. Deze oproep kadert binnen een samenwerking tussen 4 beleidsdomeinen, zijnde (1) Werk en Sociale Economie (2) Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (3) Armoedebestrijding en (4) Onderwijs. De oproep richt zich tot laagdrempelige initiatieven die werken rond preventieve gezinsondersteuning. De oproep wordt nog dit najaar gelanceerd en de projecten zelf zullen vanaf 1 januari 2012 lopen. Het is de bedoeling om op termijn tot een structurele verankering van deze projecten te komen. Organisaties die reeds erkend zijn, kunnen naar aanleiding van deze oproep een aanvraag tot uitbreiding indienen. Een erkenning of uitbreiding als initiatief lokale diensteneconomie gaat binnen deze oproep gepaard met het aanwerven van maximum twee doelgroepmedewerkers binnen de werking. Hiermee kunnen organisaties die werken rond preventieve gezinsondersteuning hun bestaande werking versterken, of hun werking uitbreiden met een nieuw project.

In 2012 volgt er een verderzetting en evaluatie van de oproep 'versterking of uitbreiding van de integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en activering'.

Met de stijgende cijfers inzake kinderarmoede in het achterhoofd, is inzetten op de bestrijding van kinderarmoede dan ook de juiste keuze. Niet alleen omdat kinderen het recht hebben om hun talenten te ontwikkelen en alle kansen te krijgen in het leven. Het bestrijden van kinderarmoede vormt de sleutel voor het doorbreken van de vicieuze cirkel van generatiearmoede.

De Vlaamse Regering hechtte dan ook op 29 april 2011 haar goedkeuring aan de opmaak van een *specifiek actieprogramma ter bestrijding van kinderarmoede met een focus op 0 tot 3 jaar*, en dit op basis van de desbetreffende VAPA-fiches en de resultaten van de VIA Ronde Tafel Kinderarmoede. Dit alles in het kader van PACT2020 en de prioritaire acties die daarin werden afgebakend na de éénmeting. Kinderarmoede is immers een hypotheek op de toekomst. De bedoeling van dit plan is dan ook om de focus op kinderarmoede op alle beleidsniveaus ingang te doen vinden. Concreet gaat het

hier over het recht op gezin (kinderopvang, gezinsondersteuning,...), het recht op onderwijs (kleuterparticipatie, betaalbaarheid, communicatie naar ouders,...), het recht op werk (extra aandacht voor gezinnen waar niemand werkt), het recht op huisvesting en energie (rekening houden met de aanwezigheid van kinderen), het recht op vrije tijd, cultuur en sport (recht op vakantie voor gezinnen met kinderen,...). Via dit Actieprogramma trachten wij tot een betere visibiliteit te komen van deze maatregelen en wensen wij deze in een integraal kader op te nemen teneinde ook de implementatie en voortgang te kunnen monitoren.

In het kader van dit Actieprogramma Kinderarmoede organiseerde ik in samenwerking met de provinciebesturen provinciale overlegondes met alle lokale actoren. In het witboek interne staatsvorming onderschrijft de Vlaamse overheid immers het belang van het lokale niveau, ook op het vlak van armoedebestrijding. Als alle betrokken actoren lokaal samenwerken, kan dit een belangrijke meerwaarde zijn in de aanpak van de kinderarmoede. De lokale besturen staan het dichtst bij de mensen en kunnen de regierol opnemen van alle acties ter bestrijding van armoede op hun grondgebied, in samenwerking met alle relevante partners. Tijdens deze dag lag de klemtoon op de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden in de strijd tegen kinderarmoede, met een focus op nul tot drie jaar. De resultaten van de provinciale dagen worden in het voorjaar 2012 gebundeld in een methodiekboek voor lokale actoren. Lokale besturen en actoren kunnen dit boek als basis gebruiken om werk te maken van een effectieve aanpak van de kinderarmoede binnen hun gemeente.

Tenslotte lanceerde ik tijdens deze ronde de projectoproep 'kinderarmoede bestrijden op lokaal niveau' voor lokale projecten in de bestrijding van kinderarmoede. Met deze oproep wil ik een impuls geven aan initiatieven gericht op de aanpak van kinderarmoede op het lokale vlak. Hierbij zal er verhoogde aandacht geschonken worden aan gezinnen waar niemand werkt. Ik stel hiervoor 1 miljoen euro ter beschikking.

In 2011 wordt een projectoproep 'kinderarmoede bestrijden op lokaal niveau' gelanceerd over heel Vlaanderen.

In het kader van de focus op kinderarmoede en sociale innovatie plannen wij ook de organisatie van een 'Studio' eind 2011. Het gaat om een strategisch instrument om maatschappelijke problemen op een 'out of the box'-manier aan te pakken. Door een intensieve wisselwerking tussen wetenschap en praktijk kan kennisaccumulatie plaats vinden over wat in de praktijk werkt en over wat mogelijke valkuilen zijn.

Het Studio-concept, dat we importeren vanuit Finland en waarvoor binnen Europa ook grote belangstelling bestaat, hanteert hierbij een vernieuwende methodiek doordat men 8 mensen tezamen brengt uit verschillende disciplines en met andere culturele achtergronden vanuit Europa om hun expertise toe te passen op een maatschappelijk probleem, in dit geval kinderarmoede met een focus op 0-3 jaar. Het gaat zowel om een manier van werken, een fysieke plaats als om een efficiënt team. Het unieke van dit concept is dat men mensen tezamen brengt die rond een bepaalde problematiek brainstormen vanuit hun eigen expertise. Het gaat zowel over wetenschappers als over mensen die werkzaam zijn op het terrein. De inbreng van mensen in armoede zelf wordt extra bewaakt. Na 5 dagen intensieve samenwerking moet het Studio-team naar buiten komen met een lijst van 10 mogelijke en haalbare voorstellen.

In het kader van sociale innovatie wil ik een radicaal vernieuwend concept lanceren inzake armoedebestrijding, namelijk de organisatie van een STUDIO rond kinderarmoede.

Om verder werk te maken van de sociale participatie van kwetsbare kinderen en jongeren zetten de 7 jeugdbewegingen hun jaarwerking in het kader van armoede en uitsluiting. Het is mijn intentie deze jeugdbewegingen te ondersteunen in de verankering van de aandacht voor kwetsbare jongeren in de reguliere jeugdwerking. Hierdoor zullen ze hun opgedane ervaringen en de door hen gebruikte methodieken kunnen consolideren binnen hun reguliere werking.

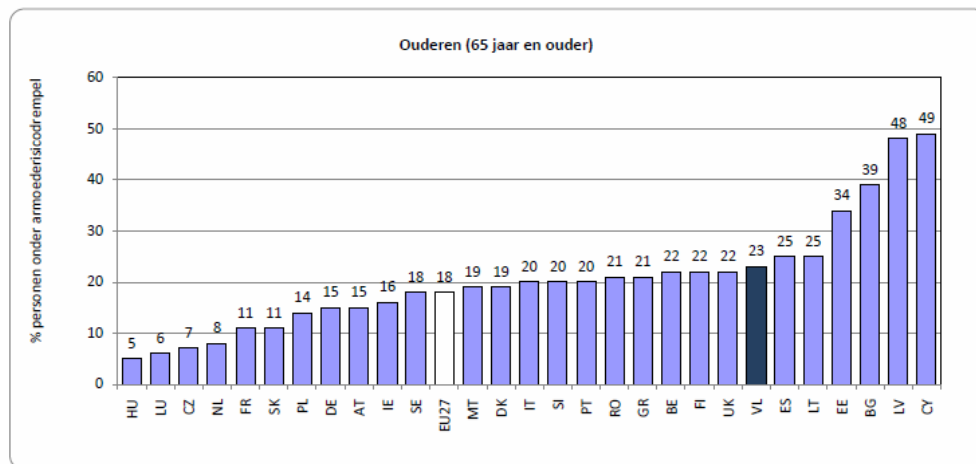
Ouderen, armoede en vereenzaming

In 2012 wordt het Europees jaar van actief ouder worden en solidariteit tussen generaties. Mensen moet zich meer bewust worden van het ouder worden/zijn, generaties moeten bruggen bouwen met elkaar en goede praktijkvoorbeelden verspreiden. Het Europees jaar wil beleidsmakers en belanghebbenden van alle niveaus stimuleren om actief ouder worden te faciliteren.

Ook onder ouderen is er sprake van armoede. De armoede bij ouderen wordt ook nog omschreven als 'stille' armoede. Schaamte en vereenzaming maken dat de getroffen personen niet zichtbaar zijn en leven in verdoken armoede. Wanneer we dit in cijfers vertalen, zien we frappante onderzoeksresultaten. Zo heeft op basis van de Vlaamse armoederempel in Vlaanderen 23% van de 65-plussers een verhoogd armoederisico. Het inzetten van een divers aanbod aan ondersteuningsmiddelen om hun levenskwaliteit te ondersteunen om alzo te armoede te verdringen of te voorkomen, is bij ouderen dus meer dan nodig.

Het Europees jaar van de intergenerationele solidariteit kan derhalve het moment bij uitstek zijn om werk te maken van een aanpak van deze (stille) armoede bij ouderen. Hier zal er onderzocht worden hoe men door een versterking van de sociale cohesie kan werken aan de bestrijding van armoede. Rekening houdende met de vergrijzing en verzilvering van onze samenleving lijkt dit zeker geen overbodig luxe maar integendeel een uitstekende opportuniteit om hier werk van te maken. Op die manier vergroot men ook de betrokkenheid en kan men de armoede bij ouderen die vaak nog verdoken is, uit het isolement halen.

Rekening houdende met de bestaande problematiek van (stille) armoede bij ouderen zetten we, in overleg met de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn op een participatieve manier in op een aanpak van deze problematiek in samenspraak met het Vlaams Netwerk, de belangrijkste relevante stakeholders en dit kaderend in het Vlaams ouderenbeleidsplan.

1. De overheid kiest expliciet voor een samenhangende strategie van armoede op lange termijn

1.1. Permanent armoedeoverleg

1.1.1. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

Het armoededecreet verplicht de Vlaamse Regering binnen twaalf maanden na haar aantreden een Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) op te stellen dat over een periode van vijf jaar loopt. Het VAPA geeft een bundeling van acties die elke Vlaamse minister neemt in het kader van armoedebestrijding. Het actieplan sluit aan op andere plannen die de Vlaamse Regering opstelt in het kader van het gelijke kansenbeleid. Het actieplan wordt jaarlijks opgevolgd via een Voortgangsrapport; dat bevat de voortgang van de beleidsacties en het jaarverslag van het permanente armoedeoverleg. Dit voortgangsrapport leg ik jaarlijks voor 1 april voor aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering bezorgt het voortgangsrapport jaarlijks voor 1 mei aan het Vlaams Parlement.

Ook het afgelopen jaar heb ik de werkzaamheden voor de totstandkoming van het Voortgangsrapport van het VAPA onverminderd verder gezet. Em. Prof. Dr. Jan Vranken blijft zijn schouders onder het project zetten. Dr. Vranken heeft als voorzitter een actieve en gedragen bijdrage geleverd aan de uitwerking van het rapport. Ook de vertegenwoordigers (aandachtsambtenaren) van alle beleidsdomeinen, binnen het permanent armoedeoverleg (PAO) van de Vlaamse overheid, de doelgroepen in partnerschap met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen en verschillende stakeholders brachten hun expertise aan.

Twee jaar na de inwerkingtreding van het VAPA wordt het actieplan geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Die bijsturing omvat:

- 1° Het jaarlijkse voortgangsrapport;
- 2° Een analyse van gewijzigde maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor het armoedebestrijdingsbeleid;
- 3° De nieuwe initiatieven binnen elk beleidsdomein, met opgave van het tijdpad en de indicatoren om de voortgang te meten.

Ik leg het bijgestuurde VAPA samen met het Voortgangsrapport voor aan de Vlaamse Regering uiterlijk 1 april 2012.

1.1.2. Horizontaal permanent armoedeoverleg

In het horizontaal permanent armoedeoverleg (Horizontaal PAO) komen de aandachtsambtenaren uit de verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse administratie samen met medewerkers van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Zij vertegenwoordigen de verschillende beleidsdomeinen waarin armoedebestrijding belangrijk is¹. Ook het interfederale Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en de vzw De Link, die de opleiding en

¹ Een volledig overzicht van de leden van het PAO is te vinden op <http://wvg.vlaanderen.be/armoede>.

de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting coördineert, en verschillende experts nemen deel aan het overleg.

Het horizontaal PAO heeft een belangrijke rol te vervullen in de totstandkoming van een integraal armoedebestrijdingsbeleid. Ik heb het afgelopen jaar het horizontaal PAO een nieuwe stimulans gegeven. Ik vernieuwde het functieprofiel van de aandachtsambtenaar voor armoedebestrijding en onderstreepte hiermee het belang van deze functie. Deze nota werd in de Vlaamse Regering besproken. Ik riep de collega – ministers op om voldoende in deze functie te investeren.

Regionaal armoedeoverleg

Binnen het kader van de bestrijding van de armoede, zullen we voortdurend de vinger aan de pols moeten houden. Ook het Vlaams Actieplan is een momentactie waarbij we weten dat we niet volledig (kunnen) zijn in de aanpak en bestrijding. Onze maatschappij is voortdurend in ontwikkeling en zal dus te allen tijde antwoorden moeten zoeken.

Een regionaal armoedeoverleg zal ook, in het kader van de implementatie van de interne staatshervorming, zeer belangrijk worden gezien de centrale rol die lokale besturen toebedeeld krijgen. Het is dus zaak om alle betrokken actoren te betrekken en hierbij werk te maken van een integrale aanpak van de armoedeproblematiek waarbij ook het participatief aspect nagestreefd wordt. Door in te zetten op netwerkvorming en uitwisseling van goede praktijken kan men op een efficiënte manier lokaal werk maken van een globale aanpak. Netwerkvorming en uitwisseling zijn hierbij 2 kernbegrippen. De lokale besturen staan het dichtst bij de mensen en kunnen de regierol opnemen van alle acties ter bestrijding van armoede op hun grondgebied, in samenwerking met alle relevante partners. De provinciale ronde kinderarmoede die in de loop van september werd georganiseerd in de verschillende provincies was hier een mooi aanzet toe.

De resultaten van de provinciale dagen rond kinderarmoede worden in het voorjaar 2012 gebundeld in een methodiekboek voor lokale actoren. Lokale besturen en actoren kunnen dit boek als basis gebruiken om werk te maken van een effectieve aanpak van de kinderarmoede binnen hun gemeente.

Automatische rechtentoekenning

Eén van de agendapunten die ik vanuit het Vlaams Regeerakkoord naar voren heb gebracht, is het uitwerken van de automatische toekenning van rechten, mogelijk gemaakt door het MAGDA platform van bestuurszaken en dit in samenwerking met al mijn collega's uit de Vlaamse Regering.

In Vlaanderen kunnen mensen terugvallen op een uitgebreid palet van sociale maatregelen en voorzieningen. Tegelijkertijd stellen we vast dat mensen in armoede vaak niet op de hoogte zijn van hun rechten. Juist deze doelgroep - die er het meeste nood aan heeft – loopt ook het meeste risico om tussen de mazen van het sociale vangnet te vallen. Vlaanderen stelt zich als streefdoel om - waar mogelijk - rechten automatisch toe te kennen. Indien dit niet mogelijk lijkt, is een zoektocht naar een oplossing aangewezen maar in de tussentijd mag men evenwel niet bij de pakken blijven zitten en moet men trachten in te zetten op een proactieve toekenning van rechten en voordelen teneinde de administratieve en cognitieve drempel voor de mensen in armoede zoveel mogelijk te elimineren.

Aan de verschillende entiteiten binnen de Vlaamse overheid werd gevraagd informatie aan te leveren rond de sociale rechten die worden toegekend en welke de mogelijkheden en beperkingen op het vlak van automatische toekenning zijn. Een belangrijke oefening in dit kader is de automatische toekenning

van de schooltoelage die door mijn collega bevoegd voor onderwijs momenteel wordt voorbereid. Dit dossier kan een belangrijke doorbraak vormen en kan een precedent vormen voor de automatische toekenning van heel wat andere (sociale) rechten en voordelen.

De inventaris rond de sociale rechten die worden toegekend en welke de mogelijkheden en beperkingen op het vlak van automatische toekenning zijn, is in het najaar 2011 afgerond.

Op basis van de inventaris wordt bekeken welke verdere stappen mogelijk zijn om op korte termijn zo veel mogelijk sociale rechten automatisch toe te kennen. Ondertussen blijven wij aandringen op het federale niveau voor de automatische toekenning van het Omnio-statuuat vermits heel wat (sociale) rechten en voordelen aan dit statuut verbonden zijn.

Aan het College van Ambtenaren-generaal is gevraagd om het principe van automatische rechtentoekenning toe te voegen aan het Meerjarenprogramma Slagkrachtige Overheid. Dit zorgt voor grotere gedragenheid van deze aanpak binnen de Vlaamse overheid. De voortgang van de automatische rechtentoekenning bij de verschillende entiteiten wordt dan onder meer gerapporteerd in het zesmaandelijks verslag van het CAG over de uitvoering van het Meerjarenprogramma Slagkrachtige Overheid.

Ik kijk er op toe dat de automatische rechtentoekenning wordt opgenomen in het Meerjarenprogramma Slagkrachtige Overheid.

Ik zal samen met mijn collega van Bestuurszaken blijven aandringen bij mijn federale collega's om de broodnodige informatiestromen zoals netto belastbaar inkomen en kadastraal inkomen op een snelle, performante en open manier te ontsluiten.

Naar de toekomst toe moeten we met het principe van automatische rechtentoekenning al rekening houden van bij de opmaak van nieuwe regelgeving. Ik onderzoek aan welke vereisten nieuwe regelgeving hiervoor moet voldoen. De armoedetoets kan hierbij een belangrijk instrument zijn.

1.1.3. Verticaal permanent armoedeoverleg

Het verticaal permanent armoedeoverleg (PAO) is het overleg dat per beleidsdomein wordt georganiseerd met als taak de specifieke beleidsinitiatieven van het betreffende beleidsdomein te toetsen aan de visie en de ervaring van de doelgroep en voorstellen tot bijsturing te formuleren, dit door middel van rechtstreekse dialoog tussen de mensen in armoede en het beleid. Het decreet bepaalt dat het de verantwoordelijkheid is van iedere Vlaamse minister om dit overleg te organiseren en in overleg met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen de nadere regels van de werking van dit overleg binnen het eigen beleidsdomein vast te leggen. Het verticaal PAO vindt voor elk beleidsdomein minstens twee keer per jaar plaats. De aandachtsambtenaren nemen deel aan dit verticaal overleg binnen hun beleidsdomein. Naargelang het thema en in samenspraak met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, worden het Steunpunt armoedebestrijding en andere organisaties bij het verticaal overleg betrokken.

Aangezien nog niet in alle beleidsdomeinen een verticaal PAO wordt georganiseerd, heb ik een inventaris opgemaakt van de lopende praktijken. Deze inventaris was de aanzet van een overleg met alle collega-ministers en de actoren van het verticaal PAO om tot een gemeenschappelijk gedragen kader te komen waarbinnen we de krijtlijnen uitzetten van een kwaliteitsvol en resultaatgericht overleg. Er werd in samenwerking met de leden van het horizontaal PAO, in het bijzonder met het Vlaams Netwerk, een nota opgemaakt dat aangeeft hoe het verticaal PAO optimaal kan worden georganiseerd. Deze nota werd op 8 juli 2011 goedgekeurd door de leden van de Vlaamse Regering. Inhoudelijk vestigde deze nota de aandacht op het belang van een goede planning, verslaggeving,

feedback, sterke betrokkenheid van Vlaams Netwerk alsook van de bevoegde minister en op het belang van de aandachtsambtenaren binnen dit verticaal overleg. De Vlaamse Regering werd hierbij gevraagd om de vooropgesteld voorwaarden in acht te nemen alsook om ter ondersteuning van de thematische inbreng van het Vlaams Netwerk waar mogelijk en relevant financiële middelen vrij te maken vanuit de betrokken beleidsdomeinen.

Ik blijf de collega – ministers aanmoedigen om waar relevant en mogelijk financiële ondersteuning voor het Vlaams Netwerk te voorzien om waar relevant rond bepaalde thema's een verticaal PAO te organiseren.

Enkele inclusieve en integrale accenten

Het is noodzakelijk dat elk lid van de Vlaamse Regering zijn of haar verantwoordelijkheden en opdrachten ten volle opneemt. Als coördinerende minister kan ik er op toezien of dit ook effectief gebeurt, de problemen blijvend onder de aandacht van de collega-ministers brengen, goede praktijken verspreiden en ondersteuning bieden waar nodig en gewenst. Daarom zijn, buiten voormelde actiepunten binnen het verticaal permanent armoedeoverleg, enkele inclusieve en integrale accenten nodig:

In de beleidsbrieven, beheersovereenkomsten en managementovereenkomsten van de Vlaamse Regering wordt aangeduid op welke manier armoedebestrijding binnen ieders bevoegdheden gevoerd wordt.

Armoedebestrijdingsbeleid moet een integraal beleid zijn dat doorheen alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid gevoerd wordt. Het is de opdracht van elke minister in elk beleidsdomein aandacht te hebben voor armoedebestrijding en maatregelen te nemen om de armoede terug te dringen. Daarom is het belangrijk dat elke functioneel bevoegde minister in de toekomst, zowel in zijn/haar beleidsnota als in zijn/haar jaarlijkse beleidsbrieven, aangeeft hoe hij of zij binnen het kader van het Vlaams actieplan armoedebestrijding aan armoedebestrijding zal doen.

Ik heb aan mijn collega's van de Vlaamse Regering gevraagd expliciet aandacht te besteden aan een luik armoedebestrijding bij de opmaak van hun beleidsbrief 2012 en de beheers- en managementovereenkomsten. In alle beheers- en managementovereenkomsten die momenteel passeren langs de Vlaamse Regering wordt waar relevant de link met het VAPA gemaakt. We stellen echter vast dat we nog meer nadruk moeten leggen op het internaliseren van de VAPA-doelstellingen in de operationele en strategische doelstellingen van elk van deze documenten.

Net als in 2011 heb ik de Vlaamse Regering gevraagd om in hun beleidsbrief 2012 aan te geven hoe hij of zij aan armoedebestrijding zal doen. Tevens zal ik laten onderzoeken hoe armoedebestrijding binnen de bestaande beleidsdocumenten wordt geïnternaliseerd en hoe we doelstellingen inzake armoedebestrijding structureel en nog concreter binnen de operationele en strategische doelstellingen kunnen inbedden in alle toekomstige beleidsnota's, beleidsbrieven en beheersovereenkomsten en managementovereenkomsten.

Bijkomend werd aan alle collega's gevraagd om een VAPA-paragraaf op te nemen in de memorie van toelichting van de Begroting 2012 van de respectievelijke beleidsdomeinen. Concrete budgetten en timing zijn immers een essentieel onderdeel van een effectief armoedebestrijdingsbeleid.

Aan alle collega's gevraagd om een VAPA-paragraaf op te nemen in de memorie van toelichting van de Begroting 2012 van de respectievelijke beleidsdomeinen.

Stimuleren van de diverse actoren en beleidsniveaus tot de inschakeling van opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting

Naast de (eerder) wetenschappelijke kennis is er ook nood aan de ervaringskennis. In de eerste plaats bezitten mensen in armoede zelf heel wat kennis, zowel over de problemen waarmee zij geconfronteerd worden als over mogelijke oplossingen. Opgeleide ervaringsdeskundigen bezitten deze kennis en hebben geleerd deze in te zetten om de kloof te overbruggen. Het inschakelen van ervaringsdeskundigen armoede kan bijdragen tot een beleid dat meer oog heeft voor de problemen van mensen in armoede en effectief hiermee rekening houdt bij het uitwerken van nieuwe maatregelen. In dit kader vormt Vlaanderen een pioniersrol en werd onlangs het Europees eindcongres *'The Missing Link'* georganiseerd in het Vlaams Parlement. In dit project promoot Vlaanderen het concept van de ervaringsdeskundigen in Europa. Bij deze gelegenheid werd er ook bij de Europese Commissaris Andor aangedrongen om een Europees Expertisecentrum Ervaringsdeskundigheid op te richten.

Het armoededecreet bepaalt dat in alle materies waarmee personen in armoede geconfronteerd worden, de Vlaamse Regering initiatieven neemt voor de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting. Dit kan door structurele tewerkstelling te stimuleren en te ondersteunen. De huidige tewerkstelling bij onder meer Kind&Gezin en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) wordt verdergezet. Op het meest recente HPAO werd eveneens gevraagd aan alle aandachtsambtenaren om na te gaan hoe ervaringsdeskundigen binnen de respectievelijke beleidsdomeinen een meerwaarde kunnen genereren aan het beleid.

Het structureel aanwerven van opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting is echter niet voor alle sectoren en organisaties haalbaar. Het project Teams voor Advies en Ondersteuning (TAO) van vzw De Link wil inzicht bieden in de armoede-mechanismen van binnenuit, door een team met opgeleide ervaringsdeskundigen op te richten. Het TAO kan worden ingehuurd voor bepaalde advies-, coachings-, vormings- en consultopdrachten op maat van hulp- en dienstverleningsorganisaties en het beleid. De oprichting van een team van opgeleide ervaringsdeskundigen, waarop een beroep gedaan kan worden voor kleinere, tijdelijke opdrachten (vorming, adviesverlening, coaching en consultancy), maar steeds op maat van de aanvrager, heeft verschillende voordelen:

- de inzet van ervaringsdeskundigen wordt hierdoor haalbaar voor heel wat meer organisaties;
- de ervaringsdeskundigen hebben zo meer werkzekerheid en krijgen goede ondersteuning binnen het kader van De Link;
- een aantal organisaties gaan op basis van de inzet van TAO wellicht ook nadenken over een permanente aanwerving;
- de hele methodiek wordt bovendien sneller verspreid in het werkveld.

In 2012 is het engagement opgenomen om het huidige TAO-project na evaluatie binnen beschikbare kredieten in verband met ervaringsdeskundigen te verbreden naar heel Vlaanderen en structureel te verankeren binnen de lokale diensteneconomie. Ik zal hierin bijdragen via de klaverbladfinanciering.

Bijkomend blijven we investeren in meer jobs in buurtontwikkelingsdiensten. Binnen de lokale diensteneconomie zal in overleg met de betrokken ministers bevoegd voor Sociale Economie en Welzijn de mogelijkheid tot een Vlaams klaverblad ter ondersteuning van de buurtdiensten onderzocht worden.

1.2. De strijd tegen armoede is een zaak van iedereen

1.2.1. Europa

Ik wil komen tot een betere samenwerking en een meer actieve inbreng van Vlaanderen bij de discussies over onder meer de Europese armoede-indicatoren. In het kader hiervan heb ik

deelgenomen aan de overlegondes van het technisch comité en de Werkgroep Acties en Indicatoren van het NAP Sociale Inclusie georganiseerd door de POD Maatschappelijk Integratie. Ik werkte mee aan de opmaak van een nota rond de toevoeging van de indicator Kinderarmoede aan het Nationaal Hervormingsplan en aan een nota rond de omvorming van de werkgroep Acties tot een Belgisch Platform Armoedebestrijding dat een partner moet worden in het Europees armoedeplatform. Als onderdeel van het Nationaal Hervormingsprogramma stelde ik een Vlaams Hervormingsprogramma op met daarin een uitgebreid luik over armoedebestrijding.

Ik volg verder de voortgang op van de werkzaamheden binnen Europa om tot een EU-aanbeveling rond kinderarmoede te komen. Zoals in 2011 blijf ik in al mijn werkzaamheden een focus op kinderarmoede bewaren.

Ook in 2012 zal ik deelnemen aan de overlegondes van het technisch comité en de werkgroep acties en indicatoren van de POD Maatschappelijk Integratie. Ook volg ik de verdere ontwikkeling van het Europees Platform tegen armoede actief op, onder meer door deelname van Vlaanderen aan de Belgische delegatie voor het Europees Platform dat voor de eerste keer samenkomt in oktober 2011.

De recente beslissing van Europa i.v.m. de afbouw van de voedselhulpprogramma's leidde tot heel wat ongerustheid binnen het werkveld. Samen met mijn collega-ministers bevoegd voor armoedebestrijding op de verschillende beleidsniveau's pleitte ik bij Commissievoorzitter Barosso, bij Raadsvoorzitter Van Rompuy en bij Commissaris Andor voor het behoud van de voedselhulpprogramma's.

Samen met de Minister-President en de voltallige Vlaamse Regering houden we druk op de ketel om ervoor te zorgen dat Europa zijn verplichtingen nakomt bijvoorbeeld in het kader van doelstellingen binnen EU2020.

In ditzelfde kader ben ik gestart met de uitwisseling van goede praktijken via de methodiek van peer reviews. Peer review is een methode om de kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek te verbeteren door dat onderzoek te onderwerpen aan de kritische blik van andere deskundige onderzoekers met respect van alle regels van kritisch wetenschappelijk onderzoek. In alle regio's zijn geëngageerde mensen bezig om mensen uit armoede te ondersteunen. Soms met verrassend goede resultaten. Wat werkt en wat werkt niet? Wat maakt nu eigenlijk het verschil? Via 'Peer reviews', dialoog onder gelijken, kan je de 'goede praktijken' ontdekken. Succesvolle praktijken kunnen de basis vormen van nieuwe en efficiënte beleidsmaatregelen. Europa voert, in het kader van territoriale aspecten van armoedebestrijding, sectorale peer reviews uit. Indien bepaalde acties of vormen van aanpak aantoonbaar gunstige resultaten opleveren, vormen zij de ideale voedingsbodem om Vlaams, provinciaal of lokaal beleid op te enten. Zo zorgen we voor een positief 'olievlekeffect': een implementatie van die goede praktijken.

In het najaar 2011 start ik met de organisatie van een peer review rond coördinatie van gezinsondersteuning op basis van het model Lokaal CliëntOverleg, uitgevoerd in diverse gemeenten in Vlaanderen, aangevuld door vergelijkbare praktijken uit Nederland. Sommige cliënten hebben te kampen met een zware en gediversifieerde problematiek en zijn gekend bij vele verschillende hulpverleners. In het belang van de cliënt is het noodzakelijk dat deze op de hoogte zijn van elkaars acties. Het werken vanuit een gedeelde analyse van het probleem laat toe om een omvattend hulpverleningsaanbod te ontwikkelen, waarin duidelijke taken en verantwoordelijkheden worden afgesproken. Deze methodiek draait in essentie om de uitbouw van een netwerk van ruime sociale dienstverlening rond de betrokken cliënt waarin alle betrokken actoren als sociale werkers, poetsbuis,

iedereen die aan huis komt, in opgenomen zijn. Kernbegrippen hierbij zijn outreachend werken en een proactieve dienstverlening. Dit model wordt ook in een proefproject wetenschappelijk begeleid.

In het kader van methodiekvernieuwing willen we bekijken via peer review of en hoe we, in overleg met de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn, het lokaal cliëntoverleg, de eigen kracht conferenties en ModeM kunnen verankeren in het armoedebestrijdingsbeleid.

Na evaluatie wordt onderzocht in welke mate de werkingen kunnen geïmplementeerd worden in de reguliere werking. Ik wil met de peer review Lokaal ClientOverleg een impuls geven aan methodiekvernieuwing binnen het armoedebelied.

1.2.2. Interfederale samenwerking / Interministeriële conferentie Sociale Integratie en Sociale Economie

Armoede is een complex probleem dat niet alleen binnen de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid moet worden aangepakt. Belangrijk is ook dat een doelmatig Vlaams armoedebestrijdingsbeleid rekening houdt met de andere beleidsniveaus. Als coördinerend minister ben ik verantwoordelijk voor de voorbereiding, de afstemming en de representatie bij internationale, federale en intergewestelijke dossiers inzake armoedebestrijding. Om te komen tot een constante afstemming en bestrijding van de armoede heb ik met de federale regering afspraken gemaakt om tot een permanent overleg te komen.

Via de Interministeriële Conferentie Sociale Integratie bestaat er een permanente samenwerkingsstructuur tussen de federale Staat en de Gemeenschappen en Gewesten, die tot doel heeft de coherentie van de maatregelen inzake armoedebestrijding te waarborgen. Om overleg tussen de verschillende Regeringen te waarborgen, bepaalt het samenwerkingsakkoord eveneens dat de Interministeriële Conferentie Sociale Integratie minstens tweemaal per jaar bijeen dient te komen. Deze conferentie heeft tot taak te zorgen voor een globale, geïntegreerde en gecoördineerde benadering van het armoedebestrijdingsbeleid. Via dit kanaal worden ook de gemaakte afspraken om te komen tot een permanent overleg met de nieuwe federale regering terug opgenomen met het oog op een constante afstemming en bestrijding van de armoede.

Op mijn vraag is binnen de Interministeriële Conferentie een Permanente Werkgroep Armoede opgericht. Deze werkgroep maakt het mogelijk om op een meer frequente basis bijeen te komen rond het dossier armoedebestrijding. In 2011 is deze werkgroep enkele malen samengekomen. Het uitblijven van de federale regeringsvorming heeft evenwel een sterk afremmend effect.

De laatste interministeriële conferentie Sociale Inclusie vond plaats op 21 maart 2011. Volgende thema's werden besproken:

- Werkgroep armoedebelied
- Schuldbemiddeling / overmatige schuldenlast
- Solidair wonen
- Dakloosheid
- Digitale Kloof
- Werkgroep ROMA / Midden – en Oost – Europese migranten

Er werden tevens een aantal zaken medegedeeld, meer bepaald over:

- Gezinshereniging en woningkwaliteit
- Ronde tafels interculturaliteit
- Tweejaarlijks verslag van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Ik zal er op toezien dat de werkzaamheden binnen de Permanente Werkgroep Armoede ertoe leiden dat thema's rond armoedebestrijding worden afgestemd, onder meer met de nieuwe federale regering. De prioritaire thema's van dit overleg zijn de bestrijding van kinderarmoede en de inkomensproblematiek van mensen in armoede.

Ook op het domein van de e-inclusie voeren we samen met de interfederale collega's strijd om de digitale kloof te beperken. In dit kader levert Vlaanderen een bijdrage aan het Nationaal Plan ter Bestrijding van de Digitale Kloof. Ondanks de reeds geleverde inspanningen merken we nog steeds dat mensen immers uitgesloten worden van de mogelijkheden die de kennis- en informatiemaatschappij te bieden heeft. Ik denk hierbij dan aan twee digitale kloven. Een eerste digitale kloof heeft betrekking op de toegang tot het internet, het bezit van een computer en multimedia. De tweede digitale kloof heeft betrekking op de instrumentele, structurele en strategische vaardigheden om deze multimedia te kunnen gebruiken. Ik kijk er expliciet op toe dat ook het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen en alle andere relevante stakeholders betrokken worden om tot een gedragen plan te komen.

Vanuit het Vlaams armoedebestrijdingsbeleid proberen we eveneens in te zetten op de aanpak van de digitale kloof door de uitrol van *'Wie Online'* over Vlaanderen. *'Wie Online'* is een 3-ledig project:

- Armenverenigingen worden ondersteund om hun leden wegwijs te maken in de digitale wereld door het organiseren van begeleide openbare computerruimten op de eigen locatie;
- Vaste en toevallige bezoekers krijgen de kans om zelfstandig of met behulp van een begeleider gebruik te maken van de ICT-infrastructuur;
- Geïnteresseerde leden van de armenvereniging worden opgeleid om deze openbare computerruimten te begeleiden.

Op deze manier werkt men aan de digitale kloof niet enkel door hardware ter beschikking te stellen maar eveneens door in te spelen op de digitale kloof van de tweede graad. Bezoekers kunnen zo op een veilige manier informatie opzoeken op het internet, leren op een correcte manier met de basisprogramma's te werken en vergroten niet alleen hun digitale vaardigheden maar ook hun zelfvertrouwen. Tegen 2012 zullen naast de bestaande 8 locaties van *'Wie Online'* 7 nieuwe worden opgestart. Bedoeling is om tegen 2015 25 locatie operationeel te hebben.

'Wie Online' wordt gefaseerd uitgerold in heel Vlaanderen teneinde de beide digitale kloven te dichten in nauwe samenspraak met de verenigingen waar armen het woord nemen.

1.2.3. Samenwerkingsakkoord betreffende de bestendiging van het armoedebeleid

Binnen het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting en het tweejaarlijks verslag dat wordt opgesteld, zal ik de Vlaamse acties tot de bestrijding van armoede steeds vooropzetten en de goede praktijken van alle actoren binnen dit overleg meenemen naar het Vlaamse beleid. In de onderzoeksopdracht van het Steunpunt zal ik de Vlaamse onderzoeksvragen meenemen om te komen tot een beleid dat regio-overstijgend oplossingen naar voren schuift om armoede uit te sluiten.

Ik zal er blijven op aandringen Vlaanderen te betrekken bij het beheer en de uitbouw van het interfederale Steunpunt Armoedebestrijding. Ik wil dat het interfederale Steunpunt Armoedebestrijding zich in eerste instantie richt tot die domeinen waar de verschillende bevoegdheidsniveaus gezamenlijk de strijd tegen armoede moeten voeren.

Op de verschillende bestuursniveaus werd gevraagd om het Samenwerkingsakkoord te evalueren. Belangrijkste wijzigingen die tijdens die twee fasen zijn aangebracht aan de tekst die vandaag de dag voorligt is: (1) de opdrachten van het Steunpunt en het budget blijven ongewijzigd. Het gaat veeleer om een actualisering – aanpassing aan de context die sinds 1998 veranderd is – dan om een wijziging

van de tekst, (2) sommige artikels werden geherformuleerd, ofwel omdat werd vastgesteld dat hun toepassing niet optimaal was en dus moest worden verbeterd, ofwel omdat de initiële formulering onvolledig was, (3) er zijn twee nieuwe elementen nl. een toevoeging van het overleg met de Franse Gemeenschapscommissie voor de aanstelling van de leden van het Beheerscomité voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest alsook de toevoeging van twee vertegenwoordigers uit de wetenschappelijke wereld als leden van de Begeleidingscommissie. Alle wijzigingen beogen de versterking van het Steunpunt.

Het Samenwerkingsakkoord bepaalt dat er een permanente en structurele samenwerking moet zijn tussen de bevoegde administraties van de gemeenschappen en gewesten en het Steunpunt.

Ik zal er op toezien dat het interfederale Steunpunt Armoedebestrijding in 2012 aan de gewesten en gemeenschappen een nieuw ontwerp van Samenwerkingsakkoord, waarin deze permanente en structurele samenwerking voor de volgende jaren wordt geconcretiseerd, voorlegt.

1.2.4. Nationaal actieplan sociale insluiting

De opmaak van het Nationaal Actieplan Sociale Inclusie wordt gecoördineerd door de POD Maatschappelijke Integratie. De Vlaamse overheid levert een bijdrage aan dit rapport in overleg met de federale overheid en de andere gemeenschappen en gewesten. Mijn kabinet en mijn administratie nemen onder meer daarvoor op actieve wijze deel aan de Werkgroep Acties en aan het Technisch Comité ter opvolging en uitvoering van het Nationaal Actieplan. Onze doelstelling is daarbij steeds om meer interfederaal samen te werken, waarbij de betrokkenheid van de diverse partners evenwaardig is.

1.2.5. Brussel

De aanpak van armoede in Brussel stoot onvermijdelijk op de institutionele versnippering, zowel in de interne structuren van Brussel als in de relatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot de andere regio's. De Vlaamse Regering wil maximaal investeren in de bestrijding van armoede in haar hoofdstad. Ook zal hier de bestrijding van de structurele armoede voorop staan met de extra accenten naar kinderen en ouderen inbegrepen. De Vlaamse Regering zal dit doen binnen haar gemeenschapsbevoegdheden. In overleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en alle andere betrokken actoren en stakeholders, hebben we de mogelijkheden onderzocht om een permanent overleg met betrekking tot armoedebestrijding op te starten.

In dit kader werd beslist om de bestaande IKW Armoedebestrijding binnen Brussel uit te breiden met vertegenwoordigers van de Vlaamse en Franse Gemeenschap. Ik vertegenwoordig de Vlaamse Regering op dit overleg. Het Permanent Overleg kwam al samen op 5 juli en 4 oktober. Samen werd bekeken hoe Vlaanderen kan bijdragen aan het Brussels Actieplan Armoedebestrijding dat focust op de doelgroep van jongeren tussen 16 en 25 jaar. Daarnaast heb ik regelmatig contact met mijn collega bevoegd voor Brussel die problematieken en opportuniteiten kan signaleren binnen de gemeenschapsaangelegenheden. De gelanceerde oproep rond lokale projecten gericht op aanpak van kinderarmoede zijn daarnaast eveneens toegankelijk voor projecten binnen het Brussels Grondgebied.

Ook in 2012 zal ik actief aan het Permanent Overleg Armoedebestrijding Brussel deelnemen.

2. Kennis over armoede blijven verzamelen

2.1. Armoedetoets

In het kader van een inclusief beleid is het belangrijk dat beleidsmakers met een armoedebрил naar de bestaande en nieuw te ontwikkelen regelgeving kijken. Regelgeving mag immers geen doelgroepen, zoals mensen in armoede, uitsluiten. Regelgeving mag ook geen nieuwe armoede creëren door bijvoorbeeld in te gaan tegen de uitgangspunten van het armoedebestrijdingsbeleid. Een armoedetoets is per definitie proactief, in de zin dat ze de potentiële impact van allerhande beleidsmaatregelen moet evalueren, met bijzondere aandacht voor de maatregelen die specifiek gericht zijn op het bestrijden van armoede, sociale uitsluiting of sociale ongelijkheid. Een armoedetoets is niet altijd gericht op specifieke armoedemaatregelen. Het is vooral een instrument waarmee de armoede-incidentie gemeten wordt van het beleid dat op verschillende domeinen wordt gevoerd.

Ten laatste in 2014 worden nieuwe beleidsmaatregelen systematisch getoetst op hun gevolgen voor mensen in armoede en dit in twee fasen, vooreerst wordt een quickscan gevoerd om te zien of er een effect is voor mensen in armoede en indien dit het geval is, wordt een volledige screening gedaan van de mogelijke effecten van de beleidsmaatregelen, ter eventuele evaluatie en/of bijsturing. Daarom wordt de armoedetoets altijd uitgevoerd voorafgaand aan de invoering van de maatregel, op een tijdstip vroegtijdig in het besluitvormingsproces. Zo kan men mogelijke negatieve bijwerkingen identificeren en aanpakken, en positieve effecten indien mogelijk versterken. De armoedetoets wordt gekoppeld aan de verplichte Reguleringssimpactanalyse (RIA).

De voorbereidingen voor de ontwikkeling van een sectorale armoedetoets zijn achter de rug. De verschillende kabinetten en administraties, de cel wetsmatiging, en het onderzoekscentrum OASeS werden hierbij betrokken. In 2011 werd een werkgroep opgestart om tot een quickscan m.b.t. duurzame ontwikkeling te komen, waar armoede een onderdeel van vormt. Het Steunpunt Duurzame Ontwikkeling (DO) maakte in samenwerking met de werkgroep een ontwerp van quickscan

Ik zal er op aandringen dat de quickscan van de armoedetoets zo snel mogelijk wordt geïmplementeerd.

In 2011 werd er tevens een ontwerpjabloon voor de armoedetoets ontwikkeld en werden een aantal proefprojecten rond de armoedetoets opgestart, meer bepaald m.b.t. de regelgeving betreffende de sociale verhuurkantoren en het decreet sociale bescherming.

In 2012 komen we tot een evaluatie van de proefprojecten rond de armoedetoets en wordt er werk gemaakt van de opmaak van de definitieve documenten in dit kader en de uitwerking van de nodige regelgeving en omkadering.

Uiteraard is de betrokkenheid van mensen in armoede en hun organisaties bij de invoering en toepassing van deze armoedetoets noodzakelijk. Zo werd het Vlaams Netwerk betrokken bij de proefprojecten rond de armoedetoets en wordt hun inbreng ook naar de toekomst toe verwacht. Europese voorbeelden kunnen hierbij eveneens inspirerend zijn.

2.2. Onderzoek en kennisverzameling

Het armoededecreet stelt dat de Vlaamse Regering opdracht zal geven tot het verrichten van wetenschappelijk onderzoek voor de ondersteuning van het armoedebestrijdingsbeleid. Dit houdt in dat binnen elk beleidsdomein onderzoek moet gebeuren naar de link tussen de bevoegdheden van het beleidsdomein en armoede, en dit om een beter zicht te krijgen op de mechanismen die hierachter

schuil gaan. In dit kader kan melding gemaakt worden van de evaluatie van de Sociale Openbaredienstverplichtingen Energie die met onze steun werd uitgevoerd door Samenlevingsopbouw. In het verlengde hiervan wordt in 2011 door de VREG en het VEA, in opdracht van de minister bevoegd voor Energie, onderzocht of de effectiviteit en de efficiëntie van de bestaande sociale maatregelen kan verbeterd worden. Voor water wordt de haalbaarheid van een uniform sociaal tariefbeleid voor drinkwatervoorziening onderzocht en de mogelijkheden van aanvullende sociale dienstverplichtingen.

Enkele andere waardevolle onderzoeken op een rij:

Vlaamse armoede-indicatoren

Kernindicatoren zijn cruciaal om het effect van het armoedebestrijdingsbeleid te evalueren en eventueel bij te sturen of aan te passen. We willen goede indicatoren die een volledig beeld schetsen van de armoedeproblematiek in Vlaanderen en die zoveel mogelijk facetten van armoede in kaart brengen. In 2011 werd de Vlaamse armoedemonitor gelanceerd. Ter aanvulling hiervan werd door de Studiedienst van de Vlaamse Regering eveneens een analyse gemaakt over kinderarmoede in Vlaanderen. Deze monitor met inbegrip van de cijfers betreffende kinderarmoede zijn consulteerbaar via de website armoede: www.vlaanderen.be/armoede alsook via de website van de Studiedienst van de Vlaamse Regering: www.vlaanderen.be/svr.

Ik zal er werk van maken dat de armoedemonitor jaarlijks geactualiseerd wordt en ik zal, in het kader van het Europees Jaar van de intergenerationale solidariteit, eveneens de opdracht geven om de indicatoren met betrekking tot armoede bij ouderen te verzamelen.

Jaarboek van OASeS

Het Jaarboek van OASeS is een referentiewerk binnen de sector van de armoedebestrijding. In 2011 werd het Jaarboek voor de 20^e keer opgemaakt. Naar aanleiding van deze jubileumversie wordt een boekje uitgegeven dat gratis wordt verspreid door de armoedeorganisaties met als doel kennis en inzicht met betrekking tot de multidimensionele problematiek van armoede aan te kaarten bij de brede samenleving en het maatschappelijk draagvlak voor armoedebestrijding te vergroten.

Het Jaarboek OASeS blijft structureel bijdragen aan een onderbouwd armoedebeleid zonder blinde vlekken. Dit jaar wordt de problematiek van gekeurde armoede opgenomen als centraal thema.

Budgetstandaard

De budgetstandaard brengt in kaart wat mensen minimaal nodig hebben om een waardig leven te kunnen leiden. Het bedrag dat bekomen wordt ligt voor verschillende categorieën (onder andere op basis van gezinssamenstelling) een stuk hoger dan de armoede risico drempel. De budgetstandaard houdt nog geen rekening met de specifieke, vaak slechtere, context waarin mensen in armoede moeten leven en houdt derhalve bijvoorbeeld geen rekening met verhoogde gezondheidskosten. De budgetstandaard dient verder geoperationaliseerd, maar het is indicatief een goed instrument om het bedrag te bepalen dat minimaal nodig is om waardig te kunnen leven. Het besteedbaar inkomen van mensen moet hen toelaten om op alle levensdomeinen volwaardig te participeren aan de maatschappij. Uiteraard is het ook belangrijk om in te grijpen op de uitgavenposten die mensen hebben en moet ook de problematiek van overmatige schuldenlast worden aangepakt. De Vlaamse wetenschappelijke budgetstandaard is inspirerend ter bewaking van een menswaardig inkomen van de schuldenaar en zijn familie. We willen, in overleg met de onderzoekers, komen tot een geoptimaliseerde budgetstandaard bruikbaar voor het sociale werkveld.

In 2009 verscheen het onderzoeksrapport “Wat heeft een gezin nodig om rond te komen? Een budgetstandaard voor Vlaanderen”. Hierop werd een vervolgtraject opgezet in opdracht van de federale overheid wat resulteerde in het rapport “Minibudget: wat hebben gezinnen nodig om

menswaardig te leven in België”. Eind 2011 wordt bekeken hoe we deze uitgewerkte budgetstandaard kunnen optimaliseren. We treden hiervoor in contact met de onderzoekers die de budgetstandaard hebben uitgewerkt.

Daarnaast heeft ook de VVSG een instrument uitgewerkt met betrekking tot de harmonisering van de OCMW-steun zoals voorzien in het VAPA. Het in 2010 ontwikkelde instrument voor de berekening van de financiële steun wordt verder op punt gezet. De VVSG organiseert hierover een vormingsaanbod voor lokale besturen. Naar de toekomst toe zullen we onderzoeken hoe we deze 2 instrumenten nl. de budgetstandaard en het instrument ter harmonisering van de OCMW-steun op elkaar kunnen laten aansluiten om op die manier beter werk te kunnen maken van een menswaardig bestaan.

Ik zal er op toe zien dat in 2012 de budgetstandaard wordt geoptimaliseerd door een onderzoeksinstelling teneinde deze als effectief instrument in de praktijk te kunnen aanwenden.

Longitudinale studie gericht op kinderen in armoede: een haalbaarheidsstudie

Dit haalbaarheidsonderzoek is de eerste stap in een cohortestudie van een groep van kinderen in armoede. Deze longitudinale onderzoek zal zowel wat betreft effectindicatoren betrekking hebben op verschillende domeinen (o.a. welzijn, onderwijs, wonen,...) en zal resulteren in een rapport van het kenniscentrum WVG.

3. Diverse actoren vormen beleidsnetwerken

3.1. Stakeholders van het beleid

Een beleid moet een breed gezichtsveld hebben. Vanuit elk ingangspunt en vanuit elke visie moet dit beleid gestuurd en geëvalueerd worden. Om de horizontale doorbraken (het verhogen van de financiële slagkracht van de laagste inkomensstrekkers, verschillende soorten van kennis over armoede en sociale uitsluiting blijven verzamelen, kennis over armoede breed verspreiden, expliciete keuze om armoede te bestrijden en een duurzame coördinatie van de armoedebestrijding via beleidsnetwerken) te realiseren, is een krachtige en kritische onderbouwing en opvolging noodzakelijk. Om dit te realiseren heb ik als coördinerend minister van armoedebeleid stakeholders nodig. Ik zal dan ook werk maken van de oprichting van een Kennisplatform Armoede om op die manier de vinger aan de pols te houden. Dit Kennisplatform combineert de verschillende vormen van kennis die voorhanden is waaronder theoretische, praktische, feitelijke en ervaringskennis. Dit Kennisplatform dient als kader waarbinnen deze kennis wordt samen gebracht en zal 2 maal per jaar samenkomen.

Belangrijke partners in dit kennisplatform zijn:

- De verenigingen waar armen het woord nemen
- Het brede werkveld (waaronder belangrijke actoren zoals de Decenniumdoelen,)
- De sociale partners
- De academici
- De lokale besturen

De organisatie van dit kennisplatform komt in handen van het nieuwe Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Armoede. Een wetenschappelijke onderbouwing van het armoedebeleid is van groot belang. Daarom werd beslist om voor het eerst met betrekking tot armoede in Vlaanderen een Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek op te richten waarbinnen alle academische kennis die voorhanden is, wordt gebundeld. Dit initiatief heeft als doel te komen tot een coördinatie en afstemming van de kennis en informatie over armoede en van de instrumenten die ter beschikking staan van het beleid, waaronder de armoede-indicatoren en armoedetoets. In 2011 werd een oproep uitgeschreven voor de oprichting van een Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Armoede

In 2012 maak ik werk van de operationalisering van het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Armoede en organiseer ik voor het eerst een Kennisplatform Armoede.

4. Kennis over armoede breed verspreiden

4.1. Kennisverspreiding en sensibilisering

Het opzetten van een correcte beeldvorming naar de samenleving is binnen het begrijpbaar maken van armoede een eerste aanzet. Wat men niet kent, kan men niet begrijpen. In overleg met alle betrokken actoren zal ik acties opzetten om zodoende bij te dragen aan een betere beeldvorming.

Armoede bestaat in alle conjuncturen en welvaartsregimes, ook in hooggeïndustrialiseerde en welvarende samenlevingen. De vraag waarom dat zo is, blijft meestal onbeantwoord. Het individueel schuldmodel legt de schuld van armoede bij de mensen zelf omdat men de diepere oorzaak, armoede, niet (her)kent. Mensen in armoede zouden lui, spilzuchtig, drankzuchtig, onverantwoord zijn. Een dergelijke verklaring doet het jammer genoeg vaak goed bij de publieke opinie. Een dergelijk beschuldigende visie gaat voorbij aan de maatschappelijke processen die armoede veroorzaken en belemmert daarmee een doeltreffend armoedebestrijdingsbeleid. Dit gebrek aan kennis ligt (mee) aan de basis van de drempels waar mensen in armoede op verschillende levensdomeinen mee geconfronteerd worden. De ware draagwijdte van armoede kan men pas inschatten wanneer men weet hoezeer armoede ingrijpt op het zelfwaardegevoel van het individu en hoe belemmerend een geschiedenis van armoede-ervaring is. We vragen aandacht voor de binnenkant van armoede en wat dat met een mens, zijn keuzemogelijkheden en perspectieven doet. Dit is van belang voor de hele samenleving, maar zeker ook voor de beleidsmakers. De aandacht voor de binnenkant van armoede wordt in het beleid binnengebracht door onder andere de participatie van mensen in armoede via verenigingen en ervaringsdeskundigen.

Een project dat ik in dit verband steun is ‘PING – Poverty is not a game’ dat het centrale uitgangspunt vormt van de EU-conferentie “*Serious games as a means to discuss complex societal issues*”. PING is bedoeld voor secundaire scholen en moet een basis bieden om met leerlingen van de 2de en 3de graad een gesprek aan te gaan over armoede en wat het betekent om arm te zijn. Het bewuste PING-game is een spel dat zich situeert op het kruispunt van innovatie, media, onderwijs en armoedebestrijding. In de game wordt armoede door de deelnemers op een realistische manier beleefd en maken ze mee wat de armoedeproblematiek inhoudt.

De missie van het beleid op het gebied van mediawijsheid is alle burgers vandaag en morgen in staat stellen om zich bewust, kritisch en actief te kunnen bewegen in een steeds meer gemediatiseerde samenleving. Dit moet de positie van burgers in de maatschappij versterken en/of bijdragen aan hun persoonlijke welbevinden. Het verhogen van de competenties inzake mediawijsheid van burgers, waarbij deze competenties moeten worden gezien als een samenspel van kennis, vaardigheden en attitudes, is hierbij de hoofdplicht.

Het verhogen van de competenties inzake mediawijsheid wil ik, als minister bevoegd voor media, door middel van een subsidieregeling stimuleren om doeltreffende activiteiten op te zetten die op Vlaams niveau impact hebben op het vlak van opleiding, methodieken, veilig en verantwoord internetgebruik en beeldvorming.

4.2. Informatie en communicatie

Mensen in armoede krijgen nog steeds moeilijk toegang tot informatie die hen aanbelangt en de communicatie met de verschillende (overheids)diensten verloopt vaak moeizaam en stroef. Mensen in armoede zijn evenwaardige klanten die recht hebben op klantgerichtheid, klachtenbehandeling en wettelijke bescherming. Daarom zal ik met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen en de media-actoren overleggen hoe we de informatie toegankelijk kunnen maken. Ik zal er op toezien dat alle informatie en

communicatie vanuit de Vlaamse Regering en zijn entiteiten zullen getoetst worden aan deze toegankelijkheid. Ik zet mijn schouders dan ook onder een project om tot structureel verbeterde communicatie van de Vlaamse overheid met mensen in armoede te komen.

Dit project wordt gerealiseerd door de Koning Boudewijnstichting (KBS) in samenwerking met het Vlaams Netwerk. De kabinetten van de minister-president en de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de afdeling Communicatie van de DAR worden actief betrokken en ook het kabinet van de minister van Bestuurszaken werkt mee via de begeleidingscommissie voor het project. In 2010 werden de eerste voorbereidingen getroffen voor het opstarten van het project. Dat bestaat uit twee pijlers:

- uitwerken van een "lakmoesproef" waarmee beter en tijdiger wordt geïdentificeerd in welke projecten bijzondere aandacht nodig is voor doelgroepencommunicatie;

- uitwerken van praktische draaiboeken (met bv. aanbevelingen i.v.m. de projectorganisatie, praktische checklists wat betreft communicatiekanalen of -producten, aanbevelingen i.v.m. efficiënte pretesting bij de doelgroep en dergelijke meer).

Het is de bedoeling zich daarbij niet enkel te baseren op theoretische inzichten maar vooral ook op ervaringen opgedaan tijdens een aantal proefprojecten. In de periode januari – maart 2011 werden verschillende verkennende gesprekken gevoerd met initiatiefnemers van mogelijke pilootprojecten. Einde februari was duidelijk dat "Verplichte kleuterparticipatie" (Onderwijs) en 'De Rechtenverkenner' (WVG) pilootprojecten werden. Medio maart besliste Kind & Gezin in te stappen in het KBS-project met de case "Taalstimulering en meertaligheid bij kinderen van 0 tot 6 jaar". In het najaar 2011 wordt het draaiboek (inclusief lakmoesproef) voorgesteld. De finale versie wordt daarna bezorgd aan de afdeling Communicatie (DAR), die eigenaar wordt van het document om dat vervolgens ook in de organisatie te introduceren (bekendmaken, aanvullende infosessie, eventueel ook faciliteren van vorming ..) en in de toekomst te actualiseren.

In overleg met de functioneel bevoegde minister voor overheidscommunicatie onderzoeken we de mogelijkheden voor een structureel gebruik van het draaiboek binnen de Vlaamse overheid.

Viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen,
Media en Armoedebestrijding,

Ingrid Lieten

Lexicon

CORVE	Coördinatieceel Vlaams e-government
DO	Duurzame Ontwikkeling
EU	Europese Unie
JoKER	Kind- en Jongereneffectrapportage
LAC	Lokale Adviescommissie
OASeS	Onderzoekscentrum Ongelijkheid, Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad
PAO	Permanent Armoedeoverleg
POD MI	POD Maatschappelijke Integratie
RIA	Reguleringsimpactanalyse
TAO	Teams voor Advies en Ondersteuning
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
ViA	Vlaanderen in Actie
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Bijlage 1 Overzicht beleidsopties en intenties

1. De overheid kiest expliciet voor een samenhangende strategie van armoede op lange termijn

- In 2012 volgt er een verderzetting en evaluatie van de oproep ‘versterking of uitbreiding van de integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en activering’.
- In het kader van sociale innovatie wil ik een radicaal vernieuwend concept lanceren inzake armoedebestrijding, namelijk de organisatie van een STUDIO rond kinderarmoede.
- Rekening houdende met de bestaande problematiek van (stille) armoede bij ouderen zetten we op een participatieve manier in op een aanpak van deze problematiek in samenspraak met het Vlaams Netwerk en de belangrijkste relevante stakeholders.
- Ik leg het bijgestuurde VAPA samen met het Voortgangsrapport voor aan de Vlaamse Regering uiterlijk op 1 april 2012.
- In 2011 wordt een projectoproep ‘kinderarmoede bestrijden op lokaal niveau’ gelanceerd over heel Vlaanderen.
- De resultaten van de provinciale dagen rond kinderarmoede worden in het voorjaar 2012 gebundeld in een methodieboek voor lokale actoren. Lokale besturen en actoren kunnen dit boek als basis gebruiken om werk te maken van een effectieve aanpak van de kinderarmoede binnen hun gemeente.
- De inventaris rond de sociale rechten die worden toegekend en welke de mogelijkheden en beperkingen op het vlak van automatische toekenning zijn, is in het najaar 2011 afgerond.
- Ik kijk er op toe dat de automatische rechtentoekenning wordt opgenomen in het Meerjarenprogramma Slagkrachtige Overheid.
- Ik blijf de collega – ministers aanmoedigen bijkomende financiële ondersteuning voor het Vlaams Netwerk te voorzien om rond bepaalde thema’s een verticaal PAO te organiseren.
- Net als in 2011 heb ik de Vlaamse Regering gevraagd om in hun beleidsbrief 2012 aan te geven hoe hij of zij aan armoedebestrijding zal doen. Tevens zal ik onderzoeken hoe we armoedebestrijding structureel en nog concreter binnen de operationele en strategische doelstellingen kunnen inbedden in alle toekomstige beleidsnota’s, beleidsbrieven en beheersovereenkomsten en managementovereenkomsten.
- Aan alle collega’s gevraagd om een VAPA-paragraaf op te nemen in de memorie van toelichting van de Begroting 2012 van de respectievelijke beleidsdomeinen.
- In 2012 is het engagement opgenomen om het huidig TAO-project in verband met ervaringsdeskundigen te verbreden naar heel Vlaanderen en structureel te verankeren binnen de lokale diensteneconomie. Ik zal hierin bijdragen via de klaverbladfinanciering.
- Ik volg verder de voortgang op van de werkzaamheden binnen Europa om tot een EU-aanbeveling rond kinderarmoede te komen. Zoals in 2011 blijf ik in al mijn werkzaamheden een focus op kinderarmoede bewaren.
- Ook in 2012 zal ik deelnemen aan de overlegondes van het technisch comité en de werkgroep acties en indicatoren van de POD Maatschappelijk Integratie. Ook volg ik de verdere ontwikkeling van het Europees Platform tegen armoede actief op, onder meer door deelname van Vlaanderen aan de Belgische delegatie in het Europees Platform dat voor de eerste keer samenkomt in oktober 2011.
- In het kader van methodiekvernieuwing willen we bekijken via een peer review of en hoe we het lokaal cliëntoverleg, de eigen kracht conferenties en ModeM kunnen verankeren in het armoedebestrijdingsbeleid.
- Ik zal er op toezien dat de werkzaamheden binnen de Permanente Werkgroep Armoede ertoe leiden dat thema’s rond armoedebestrijding worden afgestemd, onder meer met de nieuwe federale regering. De prioritaire thema’s van dit overleg zijn de bestrijding van kinderarmoede en de inkomensproblematiek van mensen in armoede.

- ‘Wie Online’ wordt gefaseerd uitgerold in heel Vlaanderen teneinde de beide digitale kloven te dichten in nauwe samenspraak met de verenigingen waar armen het woord nemen.
- Ik zal er blijven op aandringen Vlaanderen te betrekken bij het beheer en de uitbouw van het interfederale Steunpunt armoedebestrijding. Ik wil dat het Steunpunt zich in eerste instantie richt tot die domeinen waar de verschillende bevoegdheidsniveaus gezamenlijk de strijd tegen armoede moeten voeren.
- Ik zal er op toezien dat het interfederale Steunpunt armoedebestrijding in 2012 aan de gewesten en gemeenschappen een nieuw ontwerp van Samenwerkingsakkoord, waarin deze permanente en structurele samenwerking voor de volgende jaren wordt geconcretiseerd, voorlegt.
- Ook in 2012 zal ik actief aan het Permanent Overleg Armoedebestrijding Brussel deelnemen.

2. Kennis over armoede moet blijvend verzameld

- Ik zal er op aandringen dat de quickscan van de armoedetoets zo snel mogelijk wordt geïmplementeerd.
- In 2012 komen we tot een evaluatie van de proefprojecten rond de armoedetoets en wordt er werk gemaakt van de opmaak van definitieve documenten en uitwerking van nodige regelgeving en omkadering.
- Ik zal er werk van maken dat de armoedemonitor jaarlijks geactualiseerd wordt en ik zal, in het kader van het Europees Jaar van de intergenerationale solidariteit, eveneens de opdracht geven om de indicatoren met betrekking tot armoede bij ouderen te verzamelen.
- Het Jaarboek OASes blijft structureel bijdragen aan een onderbouwd armoedebeleid zonder blinde vlekken. Dit jaar wordt de problematiek van gekeurde armoede opgenomen als centraal thema.
- Ik zal er op toe zien dat in 2012 de budgetstandaard wordt geoptimaliseerd door een onderzoekinstelling teneinde deze als effectief instrument in de praktijk te kunnen aanwenden.

3. Diverse actoren vormen beleidsnetwerken

- In 2012 maak ik werk van de operationalisering van het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Armoede en organiseer ik voor het eerst een Kennisplatform Armoede.

4. Kennis over armoede moet breed verspreid

- Het verhogen van de competenties inzake mediawijsheid wil ik, als minister bevoegd voor media, door middel van een subsidieregeling stimuleren om doeltreffende activiteiten op te zetten die op Vlaams niveau impact hebben op het vlak van opleiding, methodieken, veilig en verantwoord internetgebruik en beeldvorming.
- Ik maak er werk van dat in 2012 het draaiboek betreffende toegankelijke communicatie naar mensen in armoede structureel wordt gebruikt binnen de Vlaamse overheid.

Bijlage 2 Regelgevingsagenda

In 2012 worden geen aanpassingen aan de regelgeving voorzien.

Bijlage 3 Overzicht moties en resoluties

Datum en referentie	Titel	Gevolg
17 november 2010 Stuk 749 (2010-2011) - Nr. 2	Resolutie betreffende het groenboek interne staatshervorming	Aan het einde van de rit moet het groenboek uitmonden in een witboek. Hiervoor werden de nodige debatten gevoerd. Ook ik heb deelgenomen aan deze debatten.
19 januari 2011 738 (2010-2011) – Nr. 3	Resolutie betreffende de bestrijding van energiarmoede	Ik maak, samen met de Vlaamse minister bevoegd voor Energie, verder werk van de automatische rechtentoekenning, waarvan sociale maximumprijzen voor energie een van de mogelijkheden is.
19 januari 2011 965 (2010-2011) – Nr. 4	Resolutie betreffende het stimuleren van ondernemingszin en ondernemerschap in het onderwijs	Vanuit mijn bevoegdheid inzake het het armoedebestrijdingsbeleid ondersteun ik de acties van mijn collega - minister inzake de ongelijke toegang tot het onderwijs (vanaf het kleuteronderwijs), waardoor kleuters een ongelijke startpositie op de lagere school hebbende studieoriëntering. De keuze tussen verschillende richtingen wordt niet alleen bepaald door de resultaten van de leerling in het basisonderwijs, maar evenzeer door zijn/haar sociaaleconomische achtergrond.
13 oktober 2010 703 (2010-2011) – Nr. 2	Actualiteitsmotie tot besluit van het op 13 oktober 2010 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de conclusies uit het Brussels Armoederapport 2010 en het beleid van de Vlaamse Regering inzake armoedebestrijding in Brussel	Het permanent armoedeoverleg Brussel is opgestart en samengekomen op 10 mei en 5 juli 2011. Ik vertegenwoordig de Vlaamse Regering op dit overleg. Op de agenda stond onder meer de samenstelling van het armoedeoverleg, de opvolging van het Brusselse actieplan armoedebestrijding 2010 en de voorbereiding van het Brusselse actieplan armoedebestrijding 2012.

27 oktober 2010 771 (2010-2011) - Nr. 2	Actualiteitsmotie tot besluit van het op 27 oktober 2010 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het toenemend aantal gezinnen zonder verwarming en de aanpak van de energiearmoede tijdens de winter	Vanuit mijn bevoegdheid als coördinerend minister Armoedebestrijding steun ik mijn collega - minister in het uitwerken van bijkomende maatregelen ter ondersteuning van energetische renovatie van huurwoningen, het opstellen van een transparant neutraal monitoringsysteem op de website van de VREG dat afnemers informatie geeft over de dienstverlening van leveranciers en dat regelmatig geactualiseerd wordt. Ik zorg ervoor dat ook telefonisch via 1700 een afdruk van de monitoringresultaten kan verkregen worden. Ik kijk er samen met mijn collega - minister op toe dat energiescans, vanaf 2012 voorbehouden voor kwetsbare doelgroep, worden uitgevoerd.
23 december 2010 776 (2010-2011) – Nr. 5	Motie van aanbeveling tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Armoedebestrijding 2010-2011	Samen met de collega – ministers werd een lijst met prioriteiten opgemaakt van acties inzake het armoedebestrijdingsbeleid. Deze prioriteiten sluiten aan bij de aanbevelingen van de commissie
4 mei 2011 1077 (2010-2011) – Nr. 2	Met redenen omklede motie, respectievelijk over het eerste voortgangsrapport van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 en de vertraagde uitvoering ervan, over de resultaten van het voortgangsrapport Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, en over het voortgangsrapport van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding	Er wordt verder werk gemaakt van de intensifiëring van de uitvoering van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Ik voer hier rond regelmatig bilaterale gesprekken met mijn collega – ministers. In samenwerking met mijn collega – ministers maakte ik een actieprogramma Kinderarmoede op. In hetzelfde kader organiseerde ik samen met de Vlaamse provincies provinciale ronds kinderarmoede. Tijdens de voorgenoemd provinciale ronds lanceerde ik de projectoproep ‘kinderarmoede bestrijden op lokaal niveau’ officieel. Met deze oproep wil ik een impuls geven aan initiatieven ter versterking van het lokale kinderarmoedebestrijdingsbeleid, gericht op kinderen van 0 tot 3 jaar.

18 mei 2011 1119 (2010-2011) – Nr. 3	Met redenen omklede motie over de Vlaamse inbreng in het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP) en het document van de Vlaamse Regering hierover	Het Nationaal Hervormingsprogramma neemt zich voor om subdoelstellingen rond kinderarmoede aan te nemen naar aanleiding van het volgende nationale hervormingsprogramma in 2012. De Vlaamse bijdrage tot het NHP anticipeert reeds op deze intentie en voorziet nu reeds de doelstelling om de kinderarmoede in Vlaanderen te halveren. In het Vlaamse luik van het NHP is daartoe een apart hoofdstuk rond kinderarmoede voorzien onder richtsnoer 10, sociale integratie bevorderen en armoede bestrijden. De engagementen van Vlaanderen rond kinderarmoede hebben flink bijgedragen tot de totstandkoming van een specifiek actieprogramma bestrijding kinderarmoede, dat moet toelaten om de doelstelling te halen. Vlaanderen hoopt hierdoor ook nog sterker te kunnen wegen op het NHP 2012, zodat ambitieuze doelstellingen rond kinderarmoede kunnen worden goedgekeurd op federaal vlak
---	---	--